

Nyőgéri Csicsergő Óvoda Helyi Pedagógiai Programja

2025. november

I. Tartalom

II. BEVEZETŐ	1
III. GYERMEKKÉP	2
IV. AZ ÓVODA SAJÁTOS ARCULATA.....	3
V. A HELYI SAJÁTOSSÁGOKBÓL ADÓDÓ KIEMELT FELADATAINK	5
VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA	5
VII. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	6
AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	6
AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	8
AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	11
ANYANYELVI NEVELÉS	13
VIII. A HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE	15
Személyi feltételek.....	15
Az óvodai élet megszervezése	15
Továbbképzés tervei.....	19
Tárgyi feltételek	19
IX. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI.....	21
Játék	21
Vers, mese.....	23
Ének-zene, népi játék, tánc	25
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	26
Mindennapos mozgás	28
A külső világ tevékeny megismerése.....	30
Munka jellegű tevékenységek.....	33
Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	35
X. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	37
XI. GYERMEKVÉDELEM	39
XII. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	40
XIII. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	40
XIV. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	41
XV. ÉRTÉKELÉSI RENDSZER.....	43
XVI. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE	46
XVII. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM	47
XVIII. ÉRVÉNYESSEGI NYILATKOZAT	61

Az Óvodai Pedagógiai Program Törvényi Háttere

- A Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi MVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- A Nyőgéri Csicsergő Óvoda hatályos Alapító Okirata

I. BEVEZETŐ

Az óvoda Helyi Pedagógiai Programja a testi-lelki szükségletek kielégítésével, fejlesztési tartalmak és tevékenységi formák meghatározásával épül fel.

A program egykori készítői fontosnak tartották az egyéni képességfejlesztést, amelyet természetes környezetben és szeretetteljes, családi légkörben szeretnének megvalósítani.

A program készítésekor, figyelembe vehették a helyi sajátosságokat, a szülők igényeit és a gyermeki jogokat. A programot 2025. augusztusában felülvizsgáltuk, majd a törvényességi megfelelés alapján módosításra került.

Lehoczky Judit Ildikó
igazgató

II. GYERMEKKÉP

Homo ludens - a játszó ember. Az az ember, akinek játék utáni vágya apáról fiúra száll, a bölcsőben kezdődik, a koporsóig tart, és az iránta való szomjúság örök marad.

Nemcsak az iskoláskor előtt, a kisgyermekkorban fontos és elsődleges a játék. Játszik a felnőtt is, játszott az ember a társadalom fejlődésének kezdetén, és játszik a legmagasabb rendű társadalom embere is. A játék minden feszültségen felülemelkedés öröme, a megnyugtató szórakozás örvendetes lehetősége, örök igénye az embereknek.

A játék számos gazdag tulajdonsága között lényegesnek tartjuk, hogy megszólaltatja a félénk, a magába zárkózott gyermeket is. A játékot átéli, a játékban önmagukat adják, így közelebb kerülhetünk egyéniségükhöz, formálhatjuk alakuló személyiségüket. A jó játékkal elősegítjük a gyermekek testi, értelmi erőinek, erkölcsi, esztétikai érzelmeinek fejlődését. A játékkal a játékossággal áthatjuk és befolyásoljuk a gyermek minden tevékenységét. Azért válhat a játék alapvető nevelési eszközzé, mert mi felnőttek úgy szervezzük meg a gyermekek játékainak feltételeit, és alakítjuk, formáljuk a játékok folyamatát, hogy közben mindazon képességeik kibontakozhassanak, amelyekre az életben szükségük lesz. Célunk, hogy a ránk bízott gyermekek önmagukhoz képest sokoldalúan, harmonikusan fejlődjenek. E cél megvalósítása érdekében gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkörről, a gyermeki közösségben végezhető sokféle tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról.

„Örök ábrát csak homokba rajzolhatsz,
s ne félj,
hogy múló, mi idő foglya:
homok, ábra, szél.

A vallomást csak semmibe jó kiáltani.
Ami nem köt, az a tied
Csak tudj játszani.”

(Kiss Dénes: Játék)

III. AZ ÓVODA SAJÁTOS ARCULATA

Az óvoda neve és címe: Nyőgéri Csicsergő Óvoda 9682 Nyőgér, Petőfi u. 65/A

Az óvoda fenntartója: Nyőgér és Térsége Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa

Az óvodai csoportok száma: Kettő vegyes csoport

Az intézmény típusa: Óvodáskorú gyermekek foglalkoztatása és ellátása

Az óvoda OM azonosítója: 202637

AZ ÓVODA ALAPÍTÓ OKIRATÁNAK SZÁMA: 2/2024.

AZ INTÉZMÉNY JOGÁLLÁSA:

Önálló jogi személy

ÓVODA

Óvodánk Nyőgér községben fogadja a nyőgéri, bejcgertyánosi és sótonyi családok óvodáskorú gyermekeit. Intézményünk a főútvonal mellett, könnyen megközelíthető épületben működik 1975-től. Ebben az időszakban három községből jártak a gyermekek egyetlen, osztatlan csoportba. A családok óvodai férőhely igényeit az akkori tanácsi rendszer csak úgy tudta biztosítani, hogy csoportszobával és kiegészítő helyiségekkel bővítette az intézményt 1977-ben. Magas gyermeklétszámmal működtünk, részben osztott csoportokban 1995-ig. Bejcgertyános község akkori vezetősége úgy döntött, hogy saját falujában oldja meg az óvodai ellátást. Még a két csoport működésével, de kevesebb létszámmal, nagyobb hangsúlyt tudtunk fordítani a minőségi munkára. Sajnos létszámunk tovább csökkent, így a Fenntartó Önkormányzatok 2001.09.01-től egy vegyes csoport működéséhez tudta biztosítani a személyi és tárgyi feltételeket.

A gazdasági helyzet romlása további változtatásra készítette a fenntartókat.

Így az intézmény 2006 szeptemberétől, 2013. 06. 30-ig az Ikervári Tagóvodájaként látta el a feladatait. Egy vegyes csoportban 2013 szeptemberétől ismét három községből járnak a gyermekek.

2024. szeptemberétől az óvoda a megnövekedett gyermeklétszám miatt a fenntartó engedélyével két csoporttal működik.

A bejáró gyermekek utaztatása Nyőgér község Falugondnoki kisbuszával történik, kísérő személylyel.

A családok életszínvonala

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését meghatározza származása és környezetének hatásai. A családok könyvekkel, híradástechnikai eszközökkel rendelkeznek. Így a művelődés, a szórakozás, információszerzés legáltalánosabb eszközei, a rádió, a televízió és a videó. A színházba járás lehetőségei behatároltak a távolság miatt. A gyermekek megfelelő környezetben, családi házakban nevelkednek. Vannak családok, ahol több generáció él egy fedél alatt, de ez nem minden esetben az anyagiakkal függ össze. Területünkön legjellemzőbb a kétgyermekes család. Az információkat a programkészítés alatt a kért felmérőlapokból, illetve családlátogatáson tapasztaltakból kaptuk. A szülőkkel való kapcsolat összehangolását az óvoda céljának megvalósítása nélkülözhetetlenné teszi.

A szülő óvodaképe

Falusi óvoda lévén, óvodaválasztási lehetősége nincs a szülőknél. Extra szolgáltatásokat nem igényelnek, mert szemléletük középpontjában az iskolára való felkészítés az elsődleges. Azok a szülők, akik a városi óvodában több lehetőséget látnak, vagy a munkahelyüknél óvoda működik, azok a sárvári óvodába íratják be gyermeküket. Óvodásaink szülei rendszerint fenntartással fogadják az új tevékenységformákat és programokat. A hagyományos formák mellett (nyílt napok, ünnepek) a Helyi Pedagógiai Program bevezetésével játékos sportvetélkedőket, családi programokat, kirándulásokat, szeretnénk megvalósítani. A gyermekek fejlesztésében továbbra is elsődleges jelentőségűnek tartjuk a mindennapos mozgás, valamint az szabad játéktevékenység biztosítását. Ennek jegyében az iskolai problémák jelentős része már óvodás korban megelőzhető.

IV. A HELYI SAJÁTOSSÁGOKBÓL ADÓDÓ KIEMELT FELADATAINK

/ óvodánk koncepciója /

1. A környezet megszerettetésének érdekében, arra törekszünk, hogy az mindig tiszta, gondozott és esztétikus legyen. Ahhoz, hogy kedvet ébresszünk a környezet megszerettetéséhez, magunk ismereteit is tudatosan meg kell alapoznunk, amelyhez az óvodakert, a csoportszobák, az erdők, mezők virágai is beletartoznak.

1. Az egészséges életmód kialakítását a táplálkozás korszerűsítésével, a mindennapos testmozgással, folyamatos szűrővizsgálatokkal biztosítjuk.

2. A hagyományörzés a rohanó világban egy „szigetet” jelent a gyermek és felnőtt számára egyaránt. Megőrizzük az óvoda eddig kialakított „ünnepi” hagyományait, de a falusi élet régi szokásait, tevékenységeit is felelevenítjük.

3. A népi játékokkal, népszokásokkal nem színpadszerű cselekményes látványra törekszünk, hanem tartalmas játékokra amelyet élveznek a gyermekek. A játékidőt gazdagítjuk készülődéssel, ami nem monoton gyakorlás, hanem élvezetes játék, amihez még sok minden kapcsolódik sokféle tevékenységre készítve a gyermeket.

V. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA

A 3-7 éves gyermekek hatékony, az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő fejlesztése az életmód terén, az érzelem és a társas kapcsolatok, az értelmi fejlesztés területén.

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is.) A nevelés az óvodában családi, derűs légkörben folyik, biztosítva a gyermek fejlődéséhez szükséges sokféle, változatos tevékenységet. Az óvoda egyrészt folytatja a család nevelőmunkáját, másrészt új módon kiegészíti azt. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig. Az óvoda óvó-védő, szociális nevelő-személyiségfejlesztő, biztosítani kell mind testi, mind az értelmi, mind a közösségi fejlődést.

VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához, és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Ezzel a gyermekek testi nevelésén kívül hozzájárul az egész személyiség alakulásához. A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. A családból érkező gyermek számára az új környezetben nemcsak a tárgyi feltételek, hanem az életritmus is szokatlan. Az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvónő és a gyermek közötti jó kapcsolat. Az óvónőnek a gyermek gondozása érdekében együtt kell működnie a családdal. Az egészséges környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát. A felszerelések megóvásában, a környezet ápolásában, védelmében a gyermekekkel együtt tevékenyen részt vesz az óvónő. Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodások sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Az óvoda helyiségeiben az óvónők a rendelkezésre álló területet a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében ésszerűen használják fel. Az egészséges életmód kialakításánál figyelembe kell vennünk a helyes életritmust, a táplálkozást, a testápolást, öltözködést, mozgást, edzést, pihenést, alvást, amely az emberek egészségi állapotát jelentősen befolyásolják.

Az életvezetési készségek fejlesztése szükséges a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus az óvoda lehetőségeinek figyelembevételével gondoskodik a környezet tárgyi elrendezéséről, annak pótlásáról és óvásáról.
- A családdal együttműködve alakítson ki az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően helyes életritmust.
- Gondoskodik az épület egyéb helyiségeinek, berendezési tárgyainak, felszereléseinek rendeltetésszerű használatáról.
- A helyes táplálkozási szokásokat, a kulturált étkezés illemszabályait, a korcsoportoknak megfelelően alakítsa.
- A testápolással, mozgással, edzéssel a gyermek alapvető fizikai szükségleteit biztosítsa.
- A gyermek tanulja meg környezete rendjének óvását, tisztántartását.
- Igyekezzen elsajátítani a helyes táplálkozási szokásokat, a kulturált étkezés illemszabályait.
- Tudatosodjon benne, hogy az alvás és pihenés is hozzátartozik az egészség megőrzéséhez.
- Tanulja meg, hogy az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés, a pihenés, az alvás az egészséges életmód kialakításhoz elengedhetetlenül szükségesek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek legyen önálló tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában WC használatánál, fogápolásnál.
- Tudja megítélni az étel mennyiségét.
- Legyen képes megválasztani a helyes sorrendet az öltözködésnél, és a hőmérsékletnek is megfelelően is.
- Használja megfelelően az evőeszközöket, a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket, az óvoda helyiségeit.
- Tudjon önállóan cipőt kötni és fűzni, ruhát gombolni, asztalt teríteni, hajtogatni, csendesen közlekedni.

- Üljön megfelelő testtartással az asztal mellett.
- Ismerje meg a kulturált étkezés szokásait, (asztal rendje, csukott szájjal rágás) a zsebkendő megfelelő használatát, a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Segítsen a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Az egészséges életmód kapcsolatai

Az egészség megőrzésében, megóvásában fontos szerepe van a tornának és a mozgásos játékoknak, amelyek fejlesztik testi képességeiket. A mozgáson kívül kapcsolatban áll a környezetismerettel, hisz évszakokhoz kapcsolódóan megtanul helyesen öltözködni, ápolja, védi, óvja környezetét, elsajátítja az alapvető illemszabályokat.

AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását. A közösségi nevelés segíti a szocializációt, amelyet - a családi szocializációra építve - az óvoda folytat, ezzel tovább szélesíti a gyermek bevezetését társadalmi környezetébe. A közösségi élet keretei: a napirend, amely hozzá kell, hogy járuljon a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Otthonos életkörülmények, barátságos légkör kialakítására törekszünk, mert a gyermekeknek ez ad biztonságérzetet. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Az óvónő a gyermekek közösségi életének irányítója. A közte és a gyermek között létrejött érzelmi kötődés a csoport egészségére gyakorolt befolyás leghatékonyabb eszköze. Az óvónő személyiségének modell értékével hat a csoport szerveződés folyamatára: serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének, miközben maga is a közösség tagja. Az óvodai gyermekközösség alakulásában az első eredmény, ha minden gyermek jól érzi magát a csoportban, ha a gyermekeknek stabil, de nem mindig azonos a helye társai között, s szoros meghitt kapcsolat fűzi őket egymáshoz. Az első találkozás az óvodával, annak emberi és tárgyi környezetével szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő kapcsolatát. Fontos, hogy az óvónő - a szülő segítségével - felismerje, hogy

milyen módon találhatja meg legkönnyebben az utat a gyermekekhez. A gyermekek tevékenységének megszervezése fontos, mert fejlődése, társas kapcsolatainak alakulása, maga a közösségi élet a tevékenységek rendszerében valósul meg. A közösségi élet tartalma ezekben, valamint az ezeket kísérő közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentői. Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapi életéből, de előzményei és emlékei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe. A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe: biztosítsák a közös élet biztonságát, nyugalmát, a gyermek védettségét, közösségi érzelmeinek alakulását.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus biztosítson nyugodt, félelemmentes óvodai légkört, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek és felnőttek, valamint a gyermekek közötti kontaktusfelvételre.
- Alakítsa, gyakorolja a gyermekcsoporton belül, az együttműködés, az együtt dolgozás, az együtt játszás képességét.
- Gondoskodjék a felnőttekkel, a társakkal való viselkedési szokások gyakorlásáról természetes szituációkban.
- Arra nevelje a gyermeket, hogy társaik irányába megértést és toleranciát tanúsítsanak.
- Jutalmazzon, dicsérjen.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermek tanulja meg az udvarias viselkedés elemi formáit, a kapcsolatteremtést, kapcsolattartást és ezeket gyakorolja.
- Tudjon együttműködni a közös cél érdekében és vegye észre a környezet rendjét megbontó elemeket.
- Igyekezzen elfogadni az alá, - fölé és mellérendelt helyzetet.
- A napirend szerinti tevékenységekben alakítsa fegyelmezetttségét, kitartását, felelősségét, feladattudatát, szabálykövetését.
- Alakítsa a csoportban a társaiért, a csoportért érzett felelősségérzetét.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen tevékenykedjen a csoport érdekében, érdeklődjön társai és a felnőttek iránt.
- A csoporton belül legalább egy társ kapcsolattal rendelkezzen.
- A szituációtól függően igyekezzon elfogadni az alá, - fölé, és - mellérendeltségi helyzetet.
- Ha szükségét látja felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak, figyelemmel van irántuk.
- Tisztelettudóan viselkedjen, ismerje és értse az óvónő metakommunikatív jelzéseit.
- Vegye észre a környezet rendjét megbontó elemeket, és tudja őket korrigálni.
- A csoport közös sikereinek örüljön és működjön együtt a közös cél érdekében.
- Az elvállalt feladatait végezze el, a megkezdett munkáit fejezze be.

Az érzelmi nevelés kapcsolatai

A gyermekek fejlődése, társas kapcsolataik alakulása maga a közösségi élet, a tevékenységek rendszerében valósul meg. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik és a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is erősítik. Az együtt játszás, a közös munka, a társas kapcsolatok és a komplex foglalkozások rendszere az együvé tartozás érzését erősíthetik.

AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhethet a természeti és társadalmi környezetről.

A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkor szerinti megoszlása, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

Fejlesztés tartalma

Anyanyelvi nevelés

Az óvodai anyanyelvi és kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete.

Vers, mese

A vers-mese az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elengedhetetlen eleme.

Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodai zenei nevelés a gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat és szoktatja őket a szép tiszta éneklésre. Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét játékos zenei alkotókedvét. A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését. A feladatok sikeres megoldása elősegíti a zenei anyanyelv megalapozását, a gyermekek biztonságérzetének növekedését, gátlásaik feloldását, önként vállalt fegyelmük, közösségi érzésük és magatartásuk kedvező alakulását.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - vizuális nevelés

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, a képalkotást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, és a környezetalakítást. Az óvoda épített és tárgyi környezetének, díszítése, szemléltető eszközei a kötetlen foglalkozások együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

Mozgás

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás). Fejlesztik a testi képességeket; mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

Külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek az őket körülvevő és a tágabb természeti és társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Segíti megfigyelőképességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek. (A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival.)

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység. A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

ANYANYELVI NEVELÉS

Az óvodai anyanyelvi, kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelés egész területét. Eredményes megvalósítása hozzájárul a gyermekek iskolai képességeinek megalapozásához, ezért kiemelt jelentőségű.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő beszéde legyen példaértékű.
- Biztosítson nyugodt és kiegyensúlyozott légkört a beszélgetésre.
- Nevelje arra a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Teremtsen lehetőséget minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Tegye képessé a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- Folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét.
- Fejlessze a gyermekek beszédszínvonalát, beszédmegértését, gyermek beszédtechnikáját és helyes kiejtését gyakoroltassa.
- A beszédhibákat megfelelő módszerrel javítsa.

Gyermeki tevékenységek

- A megismert szavakat és kifejezéseket különböző beszédhelyzetekben tudja alkalmazni.
- Gyakran és szívesen beszéljen egyéni fejlettségének megfelelően.
- Legyen képes gondolatait érthetően és összefüggően kifejezni.
- Figyeljen oda társai beszédére, tudjon másokat is meghallgatni.
- Alkalmazza a párbeszéd jellemző fordulatait, használja helyesen a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Helyes hangsúlyozással az anyanyelvi szabályoknak megfelelően beszéljen.
- Beszédét személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő gesztussal kísérelje.
- Legyen képes tisztán ejteni minden hangot.

Az anyanyelvi nevelés kapcsolatai

- Az anyanyelv használata szerves része a nevelés egész folyamatának, ezért az anyanyelvi nevelés nem kezelhető elszigetelten.
- A gyermekek természetes és lakóhelyi környezetének, a család, az óvoda kapcsolatainak, tárgyainak és azok tulajdonságainak megismerése a tanulás folyamatában gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez.
- A gondozási műveletek jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakulásához és ezek a beszélgetések elősegítik a gyermek és az óvónő érzelmi kapcsolatának kialakulását, fokozzák a gyermekek jó óvodai közérzetét, nyitottságát a kapcsolatot.

VII. A HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE

Személyi feltételek

Óvoda dolgozói:

- 4 fő
- dajka + 2 fő

Nyitvatartás: reggel 6.30-tól, délután 16.30 óráig.

Ezt a nyitvatartást a fenntartó és a szülők igénye alapján alakítottuk ki. Óvodánk jellemzője a családias légkör, amely falusi mivoltából fakad. Az óvodai nevelés eredményességéhez a nem pedagógus munkakörben alkalmazottak is hozzájárulnak. Az óvoda melegítő konyháján egy fő szakácsnő látja el a szükséges feladatokat.

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket. A napirend kialakításakor a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni jellemzőit, a tárgyi és személyi feltételeit is figyelembe vettük. A tevékenységek szervezésének elvi szempontjai: a folyamatosság, a kötetlenség és a választhatóság. Az étkezések közül az ebédet kötött keretek között szervezzük, míg a tízórait és az uzsonnát „folyamatosan” fogyaszthatják el a gyermekek. A pihenés kötelező minden korosztály számára, de a nyári időszakban a nagycsoportosok maguk döntenek el, hogy igénylik-e. Az önkéntesség, a kötetlenség alapján kialakított napirendnél még az óvónők és a dajka egyéni képességeit és aktivitását is figyelembe vettük, megtartva az óvónők szakmai szabadságát.

A program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjeként tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Az óvodai élet keretét a napirend adja. A jól szervezett, de rugalmas keret a gyermekek kiegyensúlyozott, életritmusának, biztonságérzetének a záloga.

A napirend kialakításánál figyelembe kell venni:

- a tevékenységek közötti harmonikus arány kialakítását;
- a játékidő kitüntetett szerepét;

- előtérbe kerüljön a folyamatosság;
- rugalmasan alkalmazkodni kell a gyermekek motiváltságához, aktivitásához, valamint a változó környezeti feltételekhez;
- a tevékenységeket főként a játékidőn belül, mint választható tevékenységet kell szervezni;
- a 3 -7 éves korosztály életkori sajátosságaihoz igazodjon;
- szűnjön meg a nap széttagoaltsága;
- a célnak megfelelően úgy kell rendezni a csoportszobát, hogy a többféle tevékenységet végző gyerekek ne zavarják egymást;
- újra kell gondolni a szabály- és szokásrendszert, a szervezési feladatokat.

A folyamatos napirend zökkenőmentes megvalósítása feltételezi az óvónők által alaposan átgondolt, a gyerekekkel elfogadtatott, megtanított, betartott szokásrendszert.

Kerülni kell azonban az értelmetlen, túlzottan aprólékos, mindent meghatározó szabályozást.

A mindig mindent behatároltság „megöli” az önállóságot, a kezdeményezést, a gyermeki szabadságot. Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, élősztavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben, valamint tanköteles kort elért gyermekek további óvodai nevelése során a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. Az iskola-előkészítő foglalkozás részben a többi korosztállyal közösen szervezett tevékenységek keretében differenciált feladatadással, részben külön kiscsoportos-, páros-, vagy egyéni formában szervezett tevékenykedtetés során valósul meg. Az iskola-előkészítő tevékenységek szervezési módja, ezek egymáshoz viszonyított aránya, valamint időbeni tagolása a csoportos óvodapedagógusainak kompetencia körébe tartozik. A tervezett iskolaelőlkészítő feladatokat a heti tervekben dokumentálni szükséges.

A gyermek fejlődésének nyomon követését a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészítjük ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben az óvodapedagógusok saját döntésük alapján diagnosztikus mérési rendszert alkalmazhatnak.

Napirend minden év szeptember 1-től május 31-ig:

Időtartam	A tevékenység megnevezése
6:30 – 7:30	Az érkező gyermekek fogadása az ügyeletes csoportban Szabad játék, szabadon választott tevékenységek.
7:30 – 11:30 <i>Közben:</i> 8:15 - 9:15 <i>kb. 10:00 – 10:30</i>	Az érkező gyerekek fogadása a saját csoportjukban Szabad játék, szabadon választott tevékenységek Részképesség fejlesztés egyéni szükséglet alapján Szokásrend erősítése Játékos kezdeményezés és foglalkozás Tevékenységekben megvalósuló tanulás Differenciált tevékenykedtetés Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység a nagycsoportosoknak Levegőzés, élményszerzések, közös megfigyelések, séták, szabad játék a szabadban, az udvaron <i>Testápolási teendők, folyamatos reggeli étkezés</i> <i>Beszélgetőkör, mindennapos testmozgás, gyümölcsfogyasztás, testápolási teendők, öltözködési teendők</i>
11:30 - 11:45	Öltözködés, testápolási teendők, előkészület az ebédhez, naposi munka
11:45 - 12:30	Ebéd, testápolási teendők (tisztálkodás, fogmosás), átöltözés
12:30 - 14:30/14:45	Mesehallgatással, altatódallal pihenés, alvás
14:30/14:45 – 15:00/15:15	Ágyazás, testápolási teendők, uzsonna
15:00/15:15 - 16:30	Testápolási teendők, öltözködés, falubuszokkal utazó gyermekek készülődése A nem falubusszal utazó gyermekek összevonása az ügyeletes csoportban Szabad játék, szabadon választott tevékenységek a szabadban, vagy a csoportszobában Részképesség fejlesztés egyéni szükséglet alapján Gyermekek haza bocsátása

Napirend minden év június 1-től augusztus 31-ig (nyári időszakban):

Időtartam	A tevékenység megnevezése
6:30 – 11:30	Az érkező gyerekek fogadása Szabad játék, szabadon választott tevékenységek Levegőzés, élményszerzések, séták, kirándulások, szabad játék a szabadban, az udvaron
<i>Közben:</i> 8:15 - 9:15	<i>Testápolási teendők, folyamatos reggeli étkezés</i>
<i>kb. 10:00 – 10:30</i>	<i>Beszélgetőkör, mindennapos testmozgás, gyümölcsfogyasztás, testápolási teendők, öltözködési teendők</i>
11:30 - 11:45	Öltözködés, testápolási teendők, előkészület az ebédhez, naposi munka
11:45 - 12:30	Ebéd, testápolási teendők (tisztálkodás, fogmosás), átöltözés
12:30 - 14:45	Mesehallgatással, altatódallal pihenés, alvás
14:45 – 15:15	Ágyazás, testápolási teendők, uzsonna
15:15 - 16:30	Testápolási teendők, öltözködés, falubuszokkal utazó gyermekek készülődése Szabad játék, szabadon választott tevékenységek a szabadban, vagy a csoportszobában Gyermekek haza bocsátása

Továbbképzés tervei

Az eredményes nevelőmunka érdekében szükség van önképzésre és különböző szervezett továbbképzéseken való részvételre. Lehetőség szerint bekapcsolódunk a szakmai szervezetek (pl.: Pedagógiai Oktatási Központok, bázisintézmények) által szervezett továbbképzésekbe. Munkánk során szükség esetén segítséget kérünk a szaktanácsadóktól, illetve szakértőktől és a pedagógiai munkát segítő szakemberektől (pszichológus, logopédus). A továbbképzéseket olyan irányban tervezzük, hogy az a Helyi Óvodai Pedagógiai Programmal összhangban legyen. A továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő- és oktató munka keretében.

Tárgyi feltételek

Az óvoda 2879 m² területen helyezkedik el, amelynek füvesített játszóudvara 1999 m², előkertje 500 m². A játszóudvar átalakítása az elmúlt években kezdődött. Környezetbarát mozgásfejlesztő udvari játékokkal szeretnénk színesebbé és biztonságosabbá tenni óvodásaink szabadban történő óvodai játékát.

Intézményünk kettő csoporttal, hozzátartozó öltözőkkel, mosdókkal, főzőkonyhával és annak kisegítő helyiségeivel rendelkezik. A helyiségek mérete a jelenlegi gyermeklétszámunkhoz megfelelő. A fűtést - a központi fűtés jellegét meghagyva-, gázfűtéssel biztosítjuk, gázkazánról. Az ivóvizet központi vezetékről kapjuk, a szennyvíz elvezetése derítőkben történik, elszállítását tartályos gépkocsik végzik. A fenntartó önkormányzatok fejlesztési tervében a vezetékes gázfűtés tehát 2001. évben megvalósult.

A nevelést segítő eszközöket három forrásból biztosítjuk:

- költségvetésből,
- költségvetésen kívüli összegekből (különböző támogatások),
- pályázatok.

Az alkotómunka zökkenőmentes működése érdekében folyamatosan egészítjük ki a hiányzó eszközöket. Ezek egy részét a költségvetés terhére szerezzük be az anyagi lehetőségek szerint, másik részét az óvónők, dajkák készítik, mint például szemléltető eszközök, bábok, babaruhák, ünnepekre ajándékok, csoportszobák díszítőelemei stb. Gyermekeink könyvállományának egy részét kaptuk, másik részét jeles alkalmakra vásároltuk.

Szakkönyvállományunk már kielégítő, mert az elmúlt években nagy hangsúlyt fektettünk a bővítésére.

- Anyanyelvi nevelés (nagy méretű tükör)

- Környezet megismerése (diafilmek, videó filmek)
- Matematika (képesség és készségfejlesztő logikai játékok)
- Ének-zene (magnós rádió, hangszerek, kazetták)
- Mozgás (tornaszoba, udvari mászóakák, tornaeszközök)

A fent megnevezett tevékenységekhez tervezett eszközöket az elmúlt években beszereztük és folyamatosan bővítjük. A mozgásfejlesztő eszközök használatával nagy mértékben segítjük a gyermekek megfelelő fejlődését, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását. A szülők támogatására, segítségére továbbra is nagy szükségünk van, hisz a költségvetés egyre inkább csak kizárólag a fenntartáshoz szükségeseket biztosítja - udvari játékok, kisebb karbantartási munkák, adományok terén számítunk leginkább a szülőkre. A játéktevékenység eszközeinek bővítéséhez a fenntartó támogatása szükséges és nélkülözhetetlen. E célra betervezett összeget az óvoda éves költségvetése tartalmazza, az inflációt figyelembe véve. Szeretnénk, ha a különböző játékformákhoz, mint például a mozgásos játékokhoz, a szerepjátékokhoz, az építő, konstruáló játékokhoz, a szabály játékokhoz, a dramatizáláshoz és a bábozáshoz több anyagot tudnánk vásárolni, hisz az óvodai élet kiemelt jelentősége a játék. Az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, élményt biztosítson a különböző játékformákhoz. A gyermekek által használt eszközöket, játékokat, a gyermekek által elérhetővé tesszük. Törekszünk rá, hogy a gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Előnyben részesítjük a természetes anyagok használatát.

VIII.A GYERMEK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

A nevelés tartalma

Játék

A kisgyermek folyamatosan találkozik a környező világ dolgaival, amelyeket csak részben, esetleg egyáltalán nem ért meg. Ezek a feldolgozatlan tudattartalmak terhet, feszültséget jelentenek számára, amelytől szabadulni igyekeznek. Ezek jelennek meg játékában, újra és újra átéli az ismeretlent, a játékban él és fejlődik. Belső pszichikus folyamatait tisztázza, a játékon keresztül próbálja meg a feszültségeit oldani, vágyait kielégíteni. Tagolatlan és rendezetlen, félig értett tudattartalmait tisztázza, rendezi, tagolja. Utánoz, kipróbál, kitalál. Veszületett kíváncsisága arra ösztönzi, hogy keresse az újabb, összetettebb ingerhatásokat. Egyre nagyobb önállóságra törekszik. A hozzá érzelmileg közel álló élményeit újból eljátssza, azok előhívása az emlékezetből fejlesztőleg hat gondolkodási képességeire, manuális képességeire. Játék közben fejlődik a beszédkészsége, társas viszonyai alakulnak és közben észrevétlenül szerez új tapasztalatokat, sokrétű ismereteket. A játék elsődleges örömforrásként szolgál, miközben a gyermek derűs, felszabadult.

Cél: A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő komplex tevékenység. A játék kicsiben maga az élet, szabad cselekvések sorozata, melyben nem érvényesek a valóság idő- és térbeli korlátai. Produktív, valóságyszerű, de nem valóságos. A valóságból származó élményeken, tapasztalatokon alapszik. Célunk, hogy a gyermekekben a játék által olyan tulajdonságok fejlődjenek ki, amelyek segítik a későbbiek során a társadalomba való beilleszkedést.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő biztosítsa az elmélyült játék feltételeit.
- Biztosítson a napirenden belül elegendő időt és helyet a játék számára.
- Adjon lehetőséget a sokszínű játék kialakulásához ötletekkel, helyzetek teremtésével, esztétikus eszközök biztosításával.
- Használja fel a közös élményszerzési lehetőségeken túl az egyéni élményeket is.
- Kapcsolódjon be a játékba szükség esetén, játsszon együtt a gyermekekkel.
- Ismerje meg a gyermekek otthoni játékfeltételeit.
- Tudatos jelenlétével, játékra serkentő pedagógiai módszereivel biztosítsa az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását.

A gyermeki tevékenységek

- A gyakorló játék során ismerkedjenek meg a felhasznált eszközök, anyagok tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével.
- A hang és a beszéd játékos gyakorlása ösztönözze beszédkedvüket.
- A gyakorló játékban alkosson is, próbáljon ki egyes mozdulatokat, funkciókat.
- Konkrét játékselekvéseiben az óvodás tapasztalja meg a benti és kinti világot.
- A gyermek maga döntsön a játékban a kezdésről és a befejezésről.
- Szabad játékok segítségével próbálják ki saját hatékonyságukat, mozgósítsanak másokat.
- A játékban erősödjön éntudatuk, de játszótársaikkal szemben viselkedjenek felelősen, szívesen játsszanak együtt.
- Minden játékfajtában használja fantáziáját, élményeit.
- Tartsa be az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat, óvja játékszereit.
- Legyen képes a játékhoz szükséges egyszerű eszközök készítésére.
- A rendelkezésre álló eszközök segítségével kezdeményezzen bábozást, dramatizálást.

A játék kapcsolatai

A játék olyan komplex tevékenységforrás, amely a nevelés folyamatában kapcsolódik minden más gyermeki tevékenységformához. Kisgyermekkorban nem kerülnek el egymástól a játék és tanulás. A gyermek úgy tanul, hogy játszik - utánzással, kipróbálással, kitalálással történik a tanulás. Játék során ismerkedik a külvilággal, tárgyi és társas környezetének hatásaival. A gyermek a természeti és társadalmi környezetéből szerzett ismereteit játékában felhasználja, folyamatosan gyakorolja, munkatevékenységében alkalmazza. Az óvónő a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére épít. A testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek képesek azonos társakkal, ugyanazon játékokat hosszabb időn keresztül együtt játszani.
- Játékok ötletekben gazdag.
- Képesek a szabálytartásra.
- Tudnak bonyolult építményeket, játékeszközöket alkotni.
- Játékokban gyakran szerepel a drámajáték és a mesedramatizálás.
- A konkrét helyzethez illően nyilvánulnak meg.
- A konkrét helyzetből kitapintható a képzetkincs gyarapodása és rendezettsége.

- Használják az irodalmi nyelvezetet, előadásuk érthető, folyamatos, párbeszédese. Képesek beleélni magukat szerepükbe.
- Játékukban eleget tesznek az óvodában tanult viselkedési morálnak.

Vers, mese

Az esztétikum már óvodáskorban hat a kisgyermekre. A gyermekek esztétikai nevelését azoknak a környezeti hatásoknak a rendszere biztosítja, amely körülveszi őket. Ilyen fontos terület a mese és a vers.

Célja:

- pozitív személyiségjegyek megalapozása,
- belső, érzelmi, erkölcsi, értelmi, anyanyelvi fejlődés elősegítése,
- a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolat, valamint az olvasóvá válás megalapozása.

A mese: „az anyanyelv zenéje, észjárása a játékkal együtt a kicsinyek tanuló iskolája.”

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő alakítsa úgy a csoportszobát, hogy a különböző tevékenységeknek nyugodt helyet biztosítson.
- Tudatos meseválasztás során vegye figyelembe a gyermekközpontú, korosztályos válogatást, valamint a csoport és az egyéni fejlettségi szintek szempontjait.
- Biztosítson minél több eszközt, időt.
- Segítse elő a gyermekek önálló vers és mesemondását.
- Kezdeményezzen naponta többször élőszavas mesét, verset.
- Alakítsa ki a csoportos mesélés szokásait, rítusait, melyek segítik a gyermeket a ráhangolódásban és a mesék befogadásában.
- Az óvodán kívül szerzett élményeket építse be és használja fel a közös élmények kialakításában.
- Kezdeményezze, hogy otthon is meséljenek a felnőttek a gyermekeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek meseélményeiket rajzzal és játékkal is kifejezhessék az óvodában és otthon is.
- Lehetőség szerint szervezze színházi előadások megtekintését.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermekek nézegessenek képeskönyveket, vigyázzanak azokra.
- Kezdeményezzen maga is mesemondást, verselést.
- Alakuljon ki bennük a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokás.
- Játékában, rajzain jelenítse meg irodalmi élményeit, a mesék, versek szereplőit, helyszíneit.
- A személyesebb kötődés érdekében gyűjtsenek képeket, rajzoljanak maguk is a számukra legkedvesebb mesékről.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek szívesen mondjon spontán is mondókákat, verseket, a hozzájuk tartozó játékok szövegeit és ismerje mozgásait.
- Legyen képes ismert irodalmi szövegeket kapcsolni adott ünnepi alkalmakhoz.
- Tudja a megismert szavak jelentését és megfelelően használja azokat.
- Mondatait a nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően alkalmazza.
- Tudjon szóban ismert meserészleteket kiegészíteni.
- Legyen képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit, eseményeit, szereplőit és nevezze meg őket.
- Tudjon a könyvben kép alapján tájékozódni, vigyázzon a könyvre.
- Vegyen részt dramatikus és bábjátékban, közös műsorszerkesztésben.
- Örömmel és szívesen hallgassa a mesét, legyen igénye a hallott irodalmi művek újrhallgatására.
- Tudja figyelmesen végighallgatni óvónőjét, társait.
- Alkalmazza a kapcsolatteremtés alapvető elemi szabályait.
- Legyen képes megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Vers, mese kapcsolatai

Az irodalmi nevelés a legszorosabban fonódik össze az ének-zenével és a mozgásos játékokkal. Az irodalom közege a nyelv. A megismert mesék, versek és mondókák bővítik a gyermekek szókincsét, fantáziáját, beszédkedvét. Az ének-zenével való kapcsolat a játékos mondókák ritmusfejlesztő hatásában nyilvánul meg, melyhez kapcsolódnak még a mozgások és a játékok is.

Ének-zene, népi játék, tánc

Az óvodai ének-zenei nevelés élményhez juttatja a gyermekeket, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat és megalapozza zenei anyanyelvüket.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Célja:

- Zenei ízlés, esztétikai fogékonyság fejlesztése
- Közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése
- Zenei anyanyelv megalapozása

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek zenei élményhez jussanak.
- Tervezze meg a gyermekek ének-zenei nevelését.
- A zenei anyag válogatásakor vegye figyelembe a naptári év, a természet jelenségeit, az évszakok változásait, az emberi élet fordulópontjait, valamint különböző ünnepeket, néphagyományokat.
- Tegye lehetővé, hogy a szülők is megismerjék az óvodai ének-zenei anyagot.
- Segítse elő, hogy a család ne törje le a gyermekek kedvét és önbizalmát.
- Foglalkozzon az arra rászorulókkal egyénileg is.
- Törekedjen a helyi hagyományok ápolására.
- Gyűjtse össze a helyi szokásokat, a hozzájuk kapcsolódó anyagokat.

Gyermeki tevékenységek

- Énekeljen, mondókázzon a nap folyamán kötetlenül, maga is kezdeményezzen játékot.
- Vegyen részt az ünnepek anyagának összeállításában, lebonyolításában.
- Ismerkedjen eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával, használja az ütőhangszereket.
- Figyelje meg a természet és a környezet hangjait és különböztesse meg azokat.
- Tegyen különbséget a beszéd, a mozgás terápiajában.
- Hallgassa figyelemmel a bemutatott élőzenét, a népdalokat és más népek dalait is.
- Énekét, mondókázását kísérje esztétikus mozgás.

- Végezzen egyszerű, játékos táncmozgásokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat és dúdolja az ismert dallamokat.
- Tudjon dallamokat visszaénekelni, felelgetős dalt énekelni társaival vagy csoporttal.
- Legyen képes megkülönböztetni a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- Tudja kifejezni cselekvéssel a ritmust és az egyenletes löktetést.
- Tudjon helyes testtartással egyszerű táncos mozgásokat végezni.
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen az ünnepekhez kapcsolódó ünnepi dalokat.
- Legyen képes felismerni a dallam motívum alapján a hallott dalt, néhány környezetbeli hangot, hangszert.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés sokszínű és összetett nevelési terület. Magában foglalja a festést, rajzolást, mintázást, képkalkotást, konstruálást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, a környezetalakítást. Egyéni fejlettségi szinteknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja a gyermekeket. Kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponálási, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Az építő-, ábrázoló-, alakító tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színeképzetének kialakulását és gazdagodását.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő teremtsen meg a feltételeket (csoportszoba alakítása, eszközök és módszerek, nyugodt légkör).
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Helyezze előtérbe a természetes anyagok, termékek felhasználását.
- Keresse az új megoldásokat, kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra neveljen.

- Nyújtson minél több lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az élményeket átélve megvalósíthassa elképzeléseit.
- Legyen képes igényes környezet kialakítására.
- Időszakonként elemezze a gyermekek munkáit az ábrázolásbeli fejlődés és a további feladatok megállapítása céljából.
- Az óvónő a gyermekek valamennyi rajzát, alkotását értéként kezelje.
- Segítse elő, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget a gyermeknek az ábrázolásra, és a kész alkotásokat becsüljék meg.
- Gondoskodjék az anyag választhatóságáról.

A tevékenységek fejlődése

3-4 éves korban

- anyagokkal való ismerkedés,
- firkálás, gyurkálás kibontakozása,
- saját élményhez kapcsolódó témák kifejezése.

4-5 éves korban

- szándékosság megjelenése az alkotásban,
- személyekről, tárgyakról, eseményekről való képalakítás,
- ábrázolás emlékezet és megfigyelés alapján.

5-6-7 éves korban

- cselekmények, szereplők megjelenítése,
- gazdag technikai megoldások,
- önálló ötletek megvalósítása.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermek ismerkedjen meg az ábrázolás anyagaival.
- Firkálgasson, rajzoljon és fessen érdeklődése, kedve szerint képzeletei, emlékképei, képzelete alapján.
- Használja a színeket tetszés szerint.
- Tájékozódjon a kép síkján és a térviszonyokban.
- Gyűjtsön különféle természeti tárgyakat.
- Szerezzen tapasztalatot az anyagok viselkedéséről, formálhatóságáról.
- Építsen különböző formák rakosgatásával, sorakoztatásával térbeli alakzatokat.

- Szerezzen tapasztalatokat a tájékozódás, a dolgok térbeli helyzete, formák egymáshoz rendelése, soralkotás és ritmusképzés körében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tudjon a képfelületen elemi térviszonyokat kifejezni.
- Használja a képi kifejezés eszközeit és alkotásaiban hangsúlyozza e jellemző jegyeket és formákat.
- Jelenjenek meg emberábrázolásában a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Legyen képes élményei, emlékezete alapján képet alkotni.
- Használja helyesen az eszközöket, fogja helyesen a ceruzát és tartsa tisztán az eszközöket.
- Ismerjen minél több technikai eljárást.
- Tudja megnevezni a színeket, azok sötét és világos árnyalatát.
- Vegyen részt környezetének esztétikus formálásában.
- Készítsen társaival vagy önállóan modellt, makettet.
- Díszítsen saját elképzelései alapján tárgyakat.
- Mondjon véleményt saját és társai művéről, műalkotásairól.
- Javítsa önállóan a megbeszélte módon hibáit.
- Rendelkezzen koordinált szem és kézmozgással.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka kapcsolatai

A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, így a környezet megismerésére neveléshez, az anyanyelvi neveléshez is. A környezet megismerése terén ismerkedik a színekkel, formákkal, téri viszonyokkal, síkformákkal. Az anyanyelvi neveléshez a szavak mögötti képzettartalom formálásával járul hozzá.

Mindennapos mozgás

Az óvodai nevelés lényeges eleme a gyermekek egészséges testi fejlesztésének biztosítása, amely nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő mozgásfejlesztő programok nélkül. A mozgásfejlesztés az egész napi gyermeki tevékenységekbe illeszkedik és nem korlátozódik csak a testnevelés kereteihez. Célunk a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a testi képességek fejlesztése, amelyek alapját képezik az egészséges életmód kialakításának.

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A gyermekek számára mindennapos mozgást az alábbi szervezeti keretek között biztosítjuk:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

A mindennapos irányított testmozgásrészét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás helyszíne a csoportszoba vagy a játszóudvar is lehet.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus biztosítsa, hogy a gyermekek minden nap minél hosszabb időtartamon keresztül tartózkodjanak a szabad levegőn.
- Napi szinten biztosítsa, hogy az aktív szabad játék mellett az irányított mozgásos tevékenységeket, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
- Szervezzen egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve.
- A gyermekek napi mozgásához adjon ötleteket, és változatos eszközök biztosításával tegye lehetővé, hogy a testnevelés örömet jelentsen.
- Segítse a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását, biztosítsa a szabad mozgásgyakorlás feltételeit.
- Tanítson a gyermekeknek sok mozgásos játékot, és a gyermekek mozgását csak akkor korlátozza, ha az önmagára vagy társaira veszélyes lehet, vagy a többiek tevékenységét zavarja.
- Munkájának megismertetésével és annak eredményeivel győzze meg a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról

Gyermeki tevékenységek

- Vegyen részt a gyermek különböző mozgásos feladatokban, szerezzen tapasztalatot néhány sportágban.
- Próbálja elsajátítani a mozgásfejlődés útját, figyelembe véve a természetes mozgások elemeit.

- Fejlessze térbelit időbeli tájékozódó képességét, alkalmazkodó képességét, egyensúlyérzetét befolyásoló mozgásait.
- A gyermek természetes igényévé válják a mozgás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni.
- Képes legyen sor- és kör alakításra.
- Kisebb akadályokat ugorjon át, tudjon szökdelni fél és páros lábon.
- Tudjon labdát gurítani, célozni, dobni, fogni.
- Legyen kitartó a mozgásokban.
- Az irányok megnevezésével mozgás közben tudjon irányt változtatni, kövesse és tartsa be az adott szabályokat.
- A természetes mozgások elemeit sajátítsa el.
- A harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben tegyen különbséget.

A mozgás kapcsolatai

A közös mozgás öröme a társas kapcsolatok alakulását segíti. A társakhoz való alkalmazkodás mozgás közben fejleszti a gyermek együttműködő képességét, önuralmát, toleranciáját, akaratát. Saját testének, mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik az „éntudata”, erősödik „szociális énjé”. Különböző mozgások felidézésével fejlődik vizuális memóriája. Mozgás közben számtalan lehetőség nyílik formai és mennyiségi, környezetismereti tapasztalatok szerzésére. A zenei neveléshez kötve a mozgás alkalmas a mondókák, énekek gyakorlására, tanulására.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő komplex folyamat. A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyermekek társas magatartása, fejlődik nyelvi kifejezőképessége, érzékeli a szépet, a környezetvédelem szerepét. A külső világ tevékeny megismerése elősegíti a szülőföldhöz való pozitív érzelmi viszony kialakulását a helyi népszokások felelevenítésével és a környező népek szokásainak megismerésével. A gyermekek megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A környezet változásainak megfigyelése

nem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül, hiszen a környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse olyan feltételeket, amelyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a saját természeti és társadalmi környezetükből a gyermekek.
- A természetben való tevékenységhez biztosítson minden eszközt és lehetőséget.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Lehetőség szerint a foglalkozásokat a szabadban szervezze meg.
- Segítse elő a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozását, a matematikai beállítódás és szemlélet megalapozását.
- Lakóhelyük hagyományait ismertesse meg a gyermekekkel.
- Támassza minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire és aktuális élményeire.
- Biztosítson olyan eszközöket és tevékenységeket, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését.
- Az ismeretsajátítás folyamatában fektessen hangsúlyt a környezethez való alkalmazkodásra, a helyes viselkedésre, a környezetvédelemre, a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermek ismerje meg és szerezzon tapasztalatokat az óvoda és saját környezetéből és tudjon rácsodálkozni arra.
- Vegyen részt környezetének alakításában és védelmében.
- Ismerje meg testrészeit, érzékszerveit.
- Sajátítsa el az időbeli keretekkel kapcsolatos fogalmakat.
- Tájékozódjon közvetlen környezetében, ismerje az alapvető közlekedési szabályokat és közlekedési eszközöket.
- Különböztesse meg a színeket, alakzatokat.
- Sorolja be főbb csoportokba az élőlényeket, ismerjen főbb alapvető növény és állatgondozási műveleteket.

- Szerezzen tapasztalatot az emberi környezetben a család életéről, életmódjáról, a felnőttek munkájáról.
- Mérjen, kísérletezzen, hasonlítson.
- Válogasson alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket adott szempontok alapján.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tudja személyi adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve) és életkorát.
- Legyen képes összehasonlítani mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, alacsonyabb, magasabb, szélesebb, keskenyebb).
- Alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Tudjon megszámolni és elszámolni a tízes számkörben.
- Ismerje és nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányát (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között).
- Legyen képes alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket válogatni szempontok alapján.
- Síkbeli alakzatokat válogasson tulajdonságai szerint (kör, négyzet, háromszög).
- A térbeli alakzatok közül ismerje a kockát.
- Tudja megnevezni saját testrészeit és érzékszerveit.
- Tudja az évszakok nevét, azok jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.
- Ismerje a környezetében lévő épületek funkcióját.
- Legyen képes megnevezni közlekedési eszközöket, néhány alapvető szabályt.
- Ismerje és tudja megnevezni a színeket.
- Helyezze főbb csoportjába az élőlényeket (ember, állat, növény).
- Ismerje az alapvető növény és állatgondozási műveleteket.
- Vegyen részt aktívan az elemi természetvédelmi tevékenységekben (élőlények óvása, téli madárvédelem).
- A megismert kifejezéseket használja helyesen.
- Másoljon alakzatokat síkban és térben, nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányát. Számoljon és hasonlítson össze mennyiségeket.

A külső világ tevékeny megismerésének kapcsolatai

Szoros kapcsolatban van más nevelési területekkel. Tartalmában és feladataiban összefüggést mutat a közösségi neveléssel, a társadalmi környezethez való alkalmazkodás, a szociális tanulás területén. A vizuális nevelésen keresztül lehetőséget ad a környezet esztétikai hatásának

ábrázolásban való megjelenítésére. A természeti és lakóhelyi környezetnek, a család, az óvoda kapcsolatainak, tárgyainak és azok tulajdonságainak megismerése a tanulás folyamatában gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez.

Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek a munkát könnyedén, örömmel végzik, ezért szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét és élvezik az elért eredményeket. A munkavégzés során a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről. Fejlődik szervezési, kezdeményező képességük, fegyelmiük, kötelességtudatuk és közösségi érzésük.

A tevékenység célja:

- A munka megszerettetése;
- olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kötelezettségteljesítését, felelősségvállalását;
- a saját és mások elismerésére nevelés;
- a tapasztalatszerzés és a környezet megismerése, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Törekedjen arra, hogy minden munka örömet jelentsen.
- Az óvónő biztosítson sokféle lehetőséget a hasznos tevékenységre.
- Tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére.
- Alakítson ki a gyermekekben munkaképességeket és szokásokat.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségeit.
- Biztosítsa az állandóságot és a folyamatosságot.
- Mindig az egyes gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően alkalmazza a pozitív értékelést a munka soha ne legyen büntetés.

Gyermeki tevékenységek

Életkorának megfelelően végezzen naposi munkákat.

3-4 éves korban:

A naposi munka előkészítése érdekében önkiszolgáló munkát végezzenek, először segítséggel majd önállóan.

4-5 éves korban:

A naposi munkafolyamatok elsajátítása a cselekménysor megfelelő sorrendje, a munkák elvégzése önkéntesség alapján.

5-6-7 éves korban:

Önálló munkavégzés, közös munkamegosztás.

Alkalomszerű munkák:

3-4 éves korban:

A rend fenntartása érdekében végzett munka, terem díszítés, játékelrakás.

4-5 éves korban:

A játékok esztétikus rendezése, mosdó, öltöző rendjének megőrzése segítséggel, egyéni megbízatások teljesítése.

5-6-7 éves korban:

Munkavégzés önálló vállalkozás alapján, környezetszépítés, rendszeres segítségadás a kicsiknek, egymásnak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek végezzen egyéni fejlettségének megfelelő feladatokat.
- Törekedjen önállóságra és önként is vállaljon feladatokat.
- Ismerje fel saját képességének határait.
- Ismerje meg, hogy az eszközök használata veszéllyel is járhat.
- Legyenek visszatérő feladatai.
- Törekedjen a megbízatások pontos teljesítésére.
- Vegye észre a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerje meg a szerszámok, munkaeszközök helyét, használatát, legyen igénye a felfedezett kisebb hibák kijavítására.
- Gondozza és óvja a környezetében lévő növényeket.

A munka kapcsolatai

Munkavégzés közben az óvónő irányításával ismereteket, tapasztalatokat szereznek a természeti és társadalmi környezetükből. A munka tehát hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez, a tanuláshoz. Az óvodáskorban a munka játékos jellegű. A munka közben fejlődik szervezési, kezdeményező képességük, közösségi érzésük.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodában a nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágyat és az ismeretszerzést egymásba foglalja. Célunk, hogy a gyermekekben kialakuljon a tanulás iránti vágy, a gondolkodásuk, beszédészlelésük, beszédértésük megfelelő szintet érjen el.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, minél több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére és megismerési vágyára támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát.
- A tanulást biztosító feltételek megteremtése során építsen a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Változatos, játékos eljárásokat alkalmazzon a foglalkozásokon.

- Elégítse ki a gyermek megismerési vágyát, sokoldalú érdeklődését.
- Biztosítson a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységet.
- Olyan tapasztalatok szerzésében adjon segítséget, amelyben a gyermekek megismerhetik saját teljesítőképességüket is.
- A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

Gyermeki tevékenységek

- Az óvónővel és társakkal való együttműködésben alakuljanak közösségi tulajdonságaik. Sajátítsanak el új magatartásbeli és viselkedési szokásokat.
- Óvodán kívül is szerezzenek tapasztalatokat, élményeket.
- Legyenek képesek saját elképzelésük szerint, saját eszközeikkel önállóan megoldani a feladatokat.
- Gyakorolják a társaikkal való együttműködést.
- Tudjanak elvégezni különböző megbízásokat, összehasonlításokat.
- Legyenek képesek élmények, benyomások és tapasztalatok emlékezetből való felidézésére, fejlődjön beszédképességük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekben alakuljon ki feladattudat.
- Tudjon elemi ismert jelenségek tárgyában következtetni, ítéleteket alkotni az ismert modellek alapján.
- Legyen önálló a begyakorlott feladatok megoldásában.
- Ismerje saját értékeit.
- Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is.
- Fedezzen fel ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket.
- Szándékos figyelmének tartalma érje el a 10-15 percet.
- Legyen képes gondolatait érthető szavakba, mondatokba foglalni.
- Különítse el a mese és a valóság elemeit.

A tanulás kapcsolatai

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül. A gyermekek érdeklődését, kitartását a játékos feladatmegoldások fokozzák. Nem csak játék, hanem munka közben is tanulnak a gyermekek. A tanulás elválaszthatatlan a játéktól és a munkától. A tanulás tartalma a gyermekek társadalmi és

természeti környezetéből származnak. A tanulás kapcsolatai a nevelési területekkel a foglalkozásokon nyilvánul meg (anyanyelvi, mese, vers, zenei, vizuális, környezeti, matematikai és testnevelés).

IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- 1) A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- 2) Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, amelyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.
  - a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró, mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen állt az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozódásnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

Az lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- a cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot;
- tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit;
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg;
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3) Az hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4) A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5) A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

X. GYERMEKVÉDELEM

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenőségről szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény rendelkezései az irányadóak.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja megfogalmazza, hogy: „Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.”, a családi nevelést kiegészítve a gyermeket óvja-védi, neveli szocializálja, figyelembe véve a gyermekek eltérő fejlődési ütemét. A fentiek érdekében prevenciós, feltáró és problémákat megszüntető tevékenységet végez.

A gyermekvédelem az óvodapedagógus alapvető feladata, de köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családja világnézetét, értékrendjét nem kényszerítheti rá senkire az óvodában, vallási világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodapedagógus feladata a gyermekvédelem területén:

- elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását;
- biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tenni;
- a gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni;
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni;
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni;
- a gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek esetén jelzést tenni.

XI. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az óvodai nevelés kiegészítője a családi nevelésnek. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, az összhangban nevelés elengedhetetlen. A családok megélhetési gondjainak növekedésével több a feszültség, nagyobb toleranciára, empátiára, van szükség az együttműködéshez. A szülőnek joga belátása szerint nevelni a gyermekét, nekünk kötelességünk olykor ezeket a hatásokat kiegyenlíteni.

A gyermeknek érzelmi biztonságra van szüksége és nekünk kötelességünk, hogy ezt biztosítsuk számára. A gyermekeket úgy kell elfogadni, amilyenek, függetlenül fizikai felépítésétől, szellemi képességétől.

A kapcsolattartás formái, amelyek során a szülő és a pedagógus úgy tud együttműködni, hogy az teljes mértékben a gyermek érdekét képviselje:

- beíratás, szülői értekezlet, családlátogatás, nyílt napok, ünnepek, kulturális rendezvények, délelőtti, délutáni találkozások.

A szülőkkel együtt vagy néha ellenükre is örködnünk kell a gyermeki jogok érvényesítése felett.

XII. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az óvoda, mint nevelési intézmény a hét éven aluli gyermekek szeretetteljes gondozására, egészséges életmód jó szokásainak kialakítására és a zenei, vizuális és szóbeli anyanyelvi műveltség alapjainak lerakására vállalkozhat. Megerősíti, esetenként pótolja azokat az elemi szokásokat, amelyeket a család életrendje alakít /alakítana/ ki a kisgyermekben.

Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése.

Az óvoda, mint intézmény a gyermeket két és fél éves kortól fogadhatja, de abban az évben, melyben augusztus 3-ig betölti a 3. életévét, óvodakötelessé válik.

Abban a nevelési évben, melynek kezdete előtt a gyermek betölti 6. életévét, tankötelessé válik.

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az *iskolai* élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben

majd az *iskolában*, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A gyermekek egyéni érési folyamatát a fejlődési naplóban rögzítjük.

XIII. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelezettsége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. A családban és az óvodákban nevelkedő gyermekért mindkét környezet felelős. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül.

Az óvoda külső kapcsolatai:

- Általános iskola
- Közművelődési intézmények
- Fenntartók (önkormányzat), támogatók
- Egészségügyi intézmények (orvos, védőnő, fogorvos)
- Pedagógiai Oktatási Központ
- Szakszolgálat
- Egyház
- Civil szervezetek
- Óvodák közti

Óvodánk kapcsolatai

Kapcsolat a családdal

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azt kiegészíti. Fontos a kettő összehangolása, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel. Az óvodapedagógus feladata, hogy legyen nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira. Tudjanak kölcsönösen alkalmazkodni egymáshoz. Kapcsolata legyen folyamatos, legyen támasza és segítőtársa a szülőknek gyermekük nevelésében. A kapcsolattartás módjai: napi beszélgetések, tapasztalatcserék, fogadóórák, szülői értekezletek, online csatornák, a családok bevonásával szervezett programok.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az együttműködés során figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, érvényesítjük a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az eredményes együttműködés legfontosabb feltételei:

- kölcsönös bizalom a család és az óvoda között;
- a szülőnek éreznie kell, hogy gyermekét szeretik az óvodában;
- a szülő érezze, hogy számítanak a véleményére;
- a szülő köteles a házirendet betartani;
- a szülő dönt a gyermeket érintő kérdésekben, de előtte célszerű meghallgatni az óvónő véleményét.

Kapcsolat az iskolával

Intézményünk évek óta együttműködik az iskolával. Az együttműködés alapelve a nyitottság és a kölcsönös bizalom. A pedagógusok és a gyermekek is kölcsönösen látogatják egymás intézményeit, közös programjaink is vannak. Az óvónők figyelemmel kísérik a gyermekek iskolai beilleszkedését, a tanítónő pedig megismerkedik a hozzá kerülő nagycsoportosokkal az év folyamán. Az egyéni bánásmódot igénylő gyermekeknél közösen keressük a megoldást, a fejlesztési lehetőségeket. A kapcsolattartást az iskolával akkor tekinthetjük sikeresnek, ha a gyermek pozitív élmények útján ismerkedik meg az iskolai életmóddal, és beilleszkedése zavartalan lesz.

Az egészségügyi intézmények és más szolgáltató szervezetek kapcsolata

A gyermekek egészséges fejlődése érdekében rendkívül fontos a jó kapcsolat a terület házi- és fogorvosával, védőnőjével. A testi fejlődés folyamatos figyelemmel kísérése, az esetleges rendellenességek időben történő felfedezése, az orvos és a védőnő időszakonkénti felmérései, vizsgálatai alapján történik. Az adatokat évről-évre feljegyezzük, szükség esetén segítünk a szülőknek a bajok leháritásában. A gyermekvédelmi munkában a körzeti védőnő és az óvoda gyermekvédelmi felelőse egymást segítik a veszélyeztetett gyermekek megsegítése érdekében. Az egészséges életmóddal kapcsolatos bemutatók, előadások szervezésében is támaszkodunk a védőnő munkájára.

Kapcsolat más óvodákkal

Célja: egymás intézményének, munkájának megismerése, szakmai tapasztalatcsere, tudásátadás.

Kapcsolat a Pedagógiai Oktatási Központtal

Lehetőségeink szerint részt veszünk az a POK, illetve bázisintézményei által szervezett továbbképzéseken, pedagógiai napokon.

Kapcsolatot tartunk a szaktanácsadókkal, szakértőkkel, a szakszolgálatokkal.

Kapcsolat a fenntartóval

A fenntartóval való harmonikus együttműködésnek nagy szerepe van az óvoda nevelő munkájának társadalmi megítélésében, elismerésében. Intézményünk részben önálló gazdálkodó költség-vetési szerv, így gazdasági szempontból elengedhetetlen a mindennapos kapcsolattartás. A vezetőnek tudnia kell, hogy mikor, milyen dolgokban kell konszenzusra törekedni, de személyiségi jogainak, munkáltatói jogkörének csorbításába nem szabad belenyugodnia.

XIV. ÉRTÉKELÉSI RENDSZER

A helyi pedagógiai programot folyamatosan kell ellenőrizni és értékelni.

Az értékelés két fontos tényezőre irányul:

- a gyermekek fejlődésének ellenőrzésére és értékelésére;
- magának a programnak a vizsgálatára, hogy beválik-e a nevelési gyakorlatban.

A gyermekek fejlődésének értékelésére a nevelőtestület közös elveket dolgoz ki. A mérésmetodikák megfelelő mértéktartással, szakszerűen kerülnek alkalmazásra, akkor segítik a pedagógiai munkát.

Megfigyelés

- az óvónő és gyermek viselkedésének és magatartásának a megfigyelése,
- naplók, feljegyzések készítése,
- konkrét megfigyelési egységek (például játék),
- elvont megfigyelési egységek (például személyiség).

A Helyi Pedagógiai Program tartalmazza:

- Az óvodai nevelés és fejlesztés átfogó, globális tervét;
- az egyes foglalkoztatási területek anyagát, feladatrendszerét és a várható fejlődés jellemzőit;
- az óvodai nevelés és fejlesztés alapvető eszközeit;
- az ellenőrzés, értékelés rendszerét.

Az óvodai nevelés és fejlesztés átfogó terve

A tervnek az adott óvoda pedagógiai programjából kell kiindulnia. A célok az óvoda egészére vonatkoznak. Végig kell gondolnunk, hogy a helyi igényektől és lehetőségektől függően milyen

úton kívánjuk a gyermekeket a sikeres iskolakezdéshez eljuttatni. A célok eléréséhez tudnunk kell, hogy milyen élményekre, ismeretekre, jártasságokra van szükségünk, milyen tartalmi attitűdöket és magatartásformákat preferálunk. A nevelés szervezeti kereteit a folyamatos gondozási teendők, az egészséges életmód szokása és a közösségi nevelés jelentik. Feltételét képezik a kisgyermek személyiségfejlődésének, mintegy érzelmi burkot vonva az egészséges testi és lelki fejlődés elősegítésére. A gyermeki személyiség középpontba állítása az alapja az óvoda csoportszerkezeti kialakításának. A csoportszerkezet kialakításánál fontos szempont, hogy a szociális kapcsolatok és kötődések érdekében lehetőleg ugyanaz az óvónő nevelje a gyermeket.

Az óvoda eredményes működésének ma már egyre inkább feltétele, hogy a lakosság magáénak érezze az intézmény programját. A szükséges anyagi háttér megteremtéséhez nélkülözhetetlen az önkormányzat, a fenntartó, sok esetben a szülői támogatás.

Az óvodai feltételrendszer

Az óvodában a nevelés legfontosabb személyi feltétele a pedagógus személyisége, szakmai felkészültsége, nevelési attitűdje. Az elfogadó, biztosságot adó, szeretetteljes légkör megteremtése, a gyermekek életkori- és egyéni sajátosságaihoz igazodó nevelési stratégiák, valamint az egyéni fejlődési ütem figyelembevétele elengedhetetlen feltételei a hatékony pedagógiai munkának.

A tárgyi feltételrendszert, az óvodai infrastruktúra biztosságot, gyermekek számára speciálisan kialakított körülményei jelentik. Az óvodai környezet kialakításakor a higiéniai és biztossági szempontok figyelembevétele mellett törekedni kell a gyermekek számára sokoldalú tapasztalatszerzés feltételeinek biztossítására.

Az óvodai élet praktikus megszervezése, szintén keretet biztossít a hatékony pedagógiai munka megvalósításához. A heti- és napirend, valamint a szokás-szabályrendszer kialakítása a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, biztosságot adó, ugyanakkor rugalmas kereteket ad az óvodában folyó mindennapi élethez.

Az óvodai tanulás feltételei a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztossítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;

- a gyakorlati problémamegoldás.

A program akkor jó, használható, ha a fentiek tudomásulvételén túl megadja minden kisgyermek számára a széleskörű játék lehetőségét, mint a leghatékonyabb fejlesztés eszközt, és védi óvja a gyermek személyiségének egyedi vonásait, fejlődési jellemzőit, melynek legadekvátabb pedagógiai eljárásai az egyéni bánásmód, a differenciált fejlesztés, és az indirekt nevelői hatásrendszer.

XV. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

<p>Külső világ tevékeny megismerése</p> <p>Matematikai tartalom:</p> <p>Környezeti tartalom:</p> <p>Mozgás:</p> <p>Ének-Zene:</p> <p>Mese-Vers:</p> <p>Anyanyelv:</p> <p>Ábrázolás:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - MINIMAT- készlet - fejlesztő-gyakorló füzetek - vetítő, diafilmek, térképek, képek, természetes anyagok - különféle labdák, karikák, gyűrű, háló, kötelek, egyensúlyozó biciklik, trambulín, egyensúlyozó korongok, hinták, padok, bordásfalak - Furulyák, metronóm, cintányér, csörgődob, egyenletes „lüktetéshez” különböző eszközök, laptop, bluetooth hangszóró - Képes, mese-verses könyvek, mesefilmek, vetítő, bábok (kesztyű, ujj, fakanál), fejdíszek, ruhák - Logopédiai könyvek, - feladatlapok - Festékek, ecsetek, ollók, gyurmák, rajzlapok, írólapok, színes lapok, hajtogató lapok, kartonok, színes ceruzák, zsírkréták, aszfalt kréták, fűzőlapok, himzőfonalak, szövőkeretek, nyomdák, különböző textíliák
---	--

XVI. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

1. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

1.1 AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS CÉLJA

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint: (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

1.2 AZ EGÉSZSÉG MEGHATÁROZÁSA

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: "Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorúság hiánya." Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás 2 elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják. Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarati és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

1.3 EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS KISGYERMEKKORBAN

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése kisgyermekkortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását. Az egészség védelme tanítható, fejleszthető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészségvédelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármasság (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

2. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozásra nevelés,
- b) az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,
- c) a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,

d) az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése területére terjednek ki.

2.1 AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit/pl. a mozgásigény kifejlését, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását./ A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagy fokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén is múlik. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alap élelmiszercsoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. A gyermekek gyakran fogyasztanak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket. Óvodánkban az étkezéseket kötött keretek között szervezzük. Az intézményben tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. Az óvodai élelmezés nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy töröljék gyermekük étkezési szokásrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a cukrozott szörpöket, kólafélét, a chipset, édességet. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt - életkori fejlettségüknek megfelelő szinten -, és legyenek részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak.

Feladataink:

- A kulturált étkezési körülmények biztosítása.
- Óvodai napirend keretében az óvónők a dajkákkal együttműködve ismertetik meg a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel.
- Az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulatot teremteni az ételek elfogyasztásához. Intenzív rágásra ösztönözni.
- Folyadék folyamatos biztosítása.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés helyes használatával ismertetjük meg a gyermekeket.
- Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállításának irányítása a dajka feladata.
- Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.

- A szülők támogatásával mindennapos szinten lehetővé tesszük a friss gyümölcs/zöldség fogyasztását.
- Tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel: őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak, kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

Önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak.

Önállóan töltenek vizet a kancsóból.

Ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek.

Szívesen kóstolnak meg új ízeket.

Ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét.

Szívesen fogyasztanak egészséges élelmiszereket.

3. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készletben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A felfrissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Emellett korcsoportra szabott, testnevelési csoportos foglalkozást is tartunk hetente, amelyen olyan elemi mozgásokat tanulnak és gyakorolnak a gyermekek, amelyek sportági mozgásokból levezethetők, de elemi jellegűknél fogva már elveszítették sportági jellegüket (mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás). A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és

finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett tornafoglalkozások keretében prevenció, fejlesztő tornagyakorlatok végzésével segítjük a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk. Lehetőség szerint sportolási lehetőségeket teremtünk gyermekeink és családjaik számára, ezzel is megalapozva a rendszeres mozgás megszerettetését, felkeltve az életen át tartó sporttevékenység iránti igényt óvodásainkban.

Feladataink:

- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket.
- Az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás).
- Minél több alkalom biztosítsa a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgás-tevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére.
- A mozgásos tevékenységet, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez méretezzük.
- Irányított mozgásos játékokat szervezni mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal, különböző időkerettel.
- Edzési lehetőséget biztosítani a környezet, levegő, nap kihasználásával
- Megtervezni a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi szinten levegő és napfény edzést biztosítani a gyerekeknek a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).
- Az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében. A mozgás utáni regenerálódás biztosítsa.
- Szülők bevonása a programba.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

Szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.

Képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben.

Örömként élük meg a- közös (játékos, sportos) mozgást.

Kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük legyen összerendezett.

Ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket.

Tartózkodjanak szívesen a szabad levegőn, és váljon természetes igényükké a szabadban való mozgás.

4. A TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE, A VISELKEDÉSI FÜGGŐSÉGEK, A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEKHEZ VEZETŐ SZEREK FOGYASZTÁSÁNAK MEGELŐZÉSE

A dohányzás megelőzésének feladata

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület. Törekszünk arra, hogy az intézményünk dolgozói ne dohányozzanak. A szülőket is ösztönözzük erre, hogy pozitív példát mutassanak a gyerekeiknek. és induljon mozgalom a kisgyermek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében.

Ajánlott tevékenységek: Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamilyen aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan.

Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.

- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.

- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjú teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).

5. A BÁNTALMAZÁS ÉS ERŐSZAK MEGELŐZÉSE

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben. Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése. A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során

elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.) Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink:

- Az intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi jelzőrendszerhez tartozó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, jelzést teszünk, illetve segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.
- A pedagógus alapvető feladata a rábizott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemesak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

6. BALESET-MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre. Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki. Elsősegély doboz kötelező minden óvodában. Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszerek: a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Védő-óvó előírások: Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat: - az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, - a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások, - a tilos és az elvárható magatartásforma. A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

7. SZEMÉLYI HIGIÉNÉ

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka és a kisgyermekgondozó részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszegyenítést. Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása. Az óvónő, a gondozónő és a dajka részt vállal ennek begyakoroltatásában.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket. A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkeendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésüldögélnék és használják a WC-t.

Vegyék észre bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érezzék.

Csak a saját felszerelésüket használják.

A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.

Zsebkeendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.

Segítsenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

8. Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát. A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, ovis zsákjuk, tornazsákjuk. Külön odafigyelünk és a gyermekeknek figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék. Az öltözetnek igen fontos része a

váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzározás, kifordítás, eleje-háta, bal-jobb megkülönböztetése.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

Teljesen önállóan öltöznek.

Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.

Önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak megfelelően.

Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.

Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.

Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

9. Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, ezért javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontját szombaton és vasárnap is célszerű betartani.
- A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.

- Figyelünk az egyéni szokásokra is, engedjük az „otthoni kedvencek” –kel való alvást.
- Szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

Tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni.

Ismerik és betartják a szabályokat.

Nyugodtan, csendben pihennek minimum 1 órát.

10. KÖRNYEZETI HIGIÉNÉ

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékosagot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Feladataink:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.
- Az óvoda tisztaságának megóvása.
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A foglalkoztató termek szellőztetése.
- A helyes fűtés és világítás biztosítása.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Dajkák feladatai:

Az udvar tisztántartása, gondozása.

A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.

A foglalkozási eszközök higiénája, rendben tartása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.

Megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).

Takarékoskodnak a vízzel.

A gyermekek részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

11. KAPCSOLATTARTÁS, EGYÜTTMŰKÖDÉS ELEMZÉSE

11.1 KAPCSOLAT A SZÜLŐKKEL

3.1.1 A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat. A szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: írásos összefoglaló, szülői értekezlet, fogadó óra.

3.1.2 Szülői értekezletek, egészségügyi előadások

Félévenként csoport-szülői értekezleteket tartunk, amelyek megbeszélési anyagában a kisgyermek nevelése, egészséggondozása, egészséges életmódra szoktatása is szerepel.

11.2 EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ISKOLA EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZOLGÁLATTAL (ORVOSSAL, VÉDŐNŐVEL)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai egészségügyi ellátás feladatait és feltételeit a (26/1997. NM sz.) rendelet írja elő. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg – kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és -fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel. Minden évben megszervezzük a gyermekek fogászati szűrővizsgálatát. Az együttműködésnek több módszere beépül az óvodai nevelés mindennapi

programjába, így a védőnői látogatások alkalmával a szomatikus fejlődés ellenőrzése, az egészségfejlesztő alapképességek regisztrálása, a közegészségügyi helyzet ellenőrzése. Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: a fejlődési lapok, anamnézis-feljegyzések áttanulmányozása, az egészségre, szociokulturális helyzetére vonatkozó adatok cseréje.

12. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba. A törvény szerint: „A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés minőségbiztosítási keretrendszerét az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.” Egészségfejlesztési programunk megvalósulásának értékelésénél ennek a keretrendszernek a kritériumait tartjuk mérvadónak. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében készítettük el. Az óvodai munka gyakorlati ellenőrzését a részletes ellenőrzési terv tartalmazza. Az Egészségfejlesztési Programban megfogalmazott feladatok elvégzését és az elért eredmények dokumentálását az óvodapedagógusok végzik. A gyermekek fejlődésének dokumentálása az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének vizsgálatára irányul, melyben megtalálhatók az egészséges életmódhoz kapcsolódó testi, lelki és pszichés készségek és képességek is. Óvodánkban a gyermek fejlődését az óvodai személyiségfejlődési naplóban vezetik óvodapedagógusaink. A gyermekekről félévente az óvodapedagógusok értékelést készítenek, melyben a gyermek legfőbb fejlődési jellemzőit jegyzik le, amely tartalmazza az egészségfejlesztéshez kapcsolódó értékelést is. Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van. A helyi egészségfejlesztési program a nevelőtestület közreműködésével valósítjuk meg.

XVII. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

Hatálybalépés

A Pedagógiai Program módosítása 2025. november 7. napján lép hatályba.

A fenntartó határozata alapján érvényes: felülvizsgálatig

A felülvizsgálat indoka:

- szervezeti átalakítás
- arculati program módosítás

A helyi pedagógiai program módosításának lehetséges indokai

- szervezeti átalakítás
- jogszabályi előírások módosulása
- egyéb érdekegyeztető fórum módosítási javaslata

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Készítette: nevelőtestület bevonásával az igazgató

Véleményezte: a Nyőgéri Csicsergő Óvoda szülői szervezete 2025. november 6-án.

Elfogadta: a nevelőtestület a 4/2025. (XI.6.) számú határozat alapján.

Jóváhagyta: a Nyőgér és Térsége Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa a .18./2025. (XI.7.) számú határozatával.

Nyilvánosság biztosítása: Nyőgéri Csicsergő Óvoda SZMSZ-ében foglaltak szerint.

Nyőgér, 2025. november 7.

.....
Lehoczky Judit Ildiko
óvodaigazgató

.....
Nagy Károly
Társulási Tanács elnöke

.....
Csihar-Kristóf Tímea
szülői szervezet képviselője